

528

U S T A W A

z dnia 30 grudnia 1950 r.

Przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

DZIAŁ I.

Przepisy wspólne.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. W sprawach cywilnych, wymienionych w ustawie niniejszej, pobiera się opłaty sądowe na rzecz Skarbu Państwa oraz zwrot wydatków. Opłaty sądowe i wydatki stanowią koszty sądowe.

Art. 2. 1. Jeżeli ustawa niniejsza lub inne przepisy nie stanowią inaczej, do uiszczenia kosztów sądowych obowiązana jest strona, która dokonywa czynności, powodującej opłatę sądową lub wydatki.

2. Stroną w rozumieniu przepisów o kosztach sądowych jest każdy uczestnik postępowania.

Art. 3. 1. Nie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych:

- 1) strona, która została zwolniona przez sąd od kosztów sądowych,
- 2) kurator, wyznaczony przez sąd w danej sprawie,
- 3) strona, dochodząca należności ze stosunku pracy,
- 4) strona, dochodząca ojcostwa i roszczeń z nim związanych,
- 5) strona, dochodząca alimentów, wynikających z obowiązku ustawowego,
- 6) prokurator.

2. Za strony, wymienione w ust. 1 pkt 1), 3), 4), 5) i 6), wydatki ponosi tymczasowo Skarb Państwa, a za kuratora — jeżeli obowiązujące przepisy nie stanowią inaczej — strona, dla której kurator został ustanowiony lub też, gdyby to było niemożliwe — strona, która swym wnioskiem lub swą czynnością spowodowała ustanowienie kuratora.

Art. 4. 1. Skarb Państwa jest zwolniony od opłat sądowych.

2. Minister Sprawiedliwości może w porozumieniu z Ministrem Finansów i innymi zainteresowanymi ministrami zwolnić według swego uznania od opłat sądowych instytucje i stowarzyszenia, zasługujące na zwolnienie od tych opłat ze względu na ich działalność społeczną, naukową, oświatową lub samopomocową. Zwolnienie może być w każdej chwili cofnięte.

Art. 5. 1. Koszty sądowe, od których strona była zwolniona przez sąd, będą ściągnięte z urzędu po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu w danej sprawie od przeciwnika albo od strony, zwolnionej przez sąd od kosztów z zasadzonego jej roszczenia według przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

2. Przepis ustępu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w sprawach o należność za pracę, ustalenie ojcostwa, alimenty wynikające z obowiązku ustawowego oraz w sprawach, w których stroną jest prokurator.

Art. 6. 1. Opłaty sądowe, od których zwolniony był kurator (art. 3 ust. 1 pkt 2) lub podmioty, wymienione w art. 4, będą ściągnięte z urzędu po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu w danej sprawie od przeciw-

nika w takim stosunku, w jakim zostały włożone na niego koszty procesu lub innego postępowania.

2. Jeżeli strona, zastąpiona przez kuratora, posiada majątek, opłaty, które nie zostały włożone na jej przeciwnika lub też nie ściągnięte, będą ściągnięte od tej strony.

Art. 7. W razie cofnięcia zwolnienia od kosztów sądowych lub uchylenia kurateli należne od strony koszty sądowe będą ściągnięte z urzędu z zastosowaniem odpowiednio przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 8. Jeżeli o obowiązku uiszczenia kosztów sądowych sąd nie orzekł w toku postępowania w danej sprawie, postanowienie w tej mierze wyda sąd, w którym sprawa toczyła się w pierwszej instancji.

Art. 9. Należności Skarbu Państwa z tytułu powstałych w toku procesu lub innego postępowania kosztów sądowych, a włożonych na przeciwnika strony, zwolnionej od kosztów sądowych lub opłat sądowych, będą w postępowaniu egzekucyjnym lub upadłościowym zaspokojone w tym samym stopniu i w tych samych granicach, jak koszty procesu lub innego postępowania, przyznane stronie zwolnionej.

Art. 10. Postępowanie o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych i postępowanie przed sądem polubownym wolne jest od opłat sądowych.

Art. 11. Opłatę sądową należy uiścić przy wniesieniu do sądu pisma lub przy złożeniu wniosku, podlegającego opłacie.

Art. 12. 1. W każdym piśmie lub wniosku należy podać wartość przedmiotu sprawy, jeżeli od tej wartości zależy wysokość opłaty, a przedmiotem sprawy nie jest oznaczona kwota pieniężna.

2. Pisma lub wnioski, dotyczące części przedmiotu sprawy, podlegają opłacie tylko w stosunku do wartości tej części.

Art. 13. 1. Sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata sądowa. Pismo takie będzie zwrócone, jeżeli wnoszący je w terminie tygodniowym od dnia doręczenia mu wezwania o uiszczenie należnej opłaty, opłaty tej nie uiści. Termin tygodniowy może być odpowiednio przedłużony tylko wówczas, jeżeli pismo wniosła osoba zamieszkała za granicą, nie mająca w kraju zastępcy.

2. Przepisu co do wezwania o uiszczenie należnej opłaty nie stosuje się do pism, wnoszonych przez adwokata, podlegających opłacie w wysokości stałej. Pisma takie, jeżeli nie są należycie opłacone, będą od razu zwrócone.

3. Sąd nie przyjmie wniosku ustnego, podlegającego opłacie, zgłoszonego bez jednoczesnego uiszczenia należnej opłaty.

Art. 14. Przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio, gdy w wyniku sprawdzenia wartości przedmiotu sprawy albo wskutek zmiany lub rozszerzenia żądania należy uiścić opłatę wyższą od poprzednio wniesionej.

Art. 15. Przepisów art. 13 i 14 nie stosuje się w przypadkach, gdy sąd obowiązany jest do działania z urzędu. W tym przypadku opłatę pobiera się na podstawie wymiaru z urzędu.

Art. 16. 1. Przewodniczący wydaje zarządzenia co do: wezwania o określenie wartości przedmiotu sprawy, o uiszczenie opłaty, zwrotu pisma nie opłaconego należycie, zwrotu opłaty, wymiaru opłaty z urzędu i ściągnięcia opłaty.

2. Postanowienie co do zwrotu pisma sąd wydaje na posiedzeniu niejawnym, jeżeli opłata przypada od rewizji, zażalenia lub skargi o wznowienie, wniesionej do sądu rewizyjnego.

3. Na zarządzenie co do wezwania strony do określenia wartości przedmiotu sprawy lub uiszczenia należnej opłaty nie ma zażalenia

Art. 17. Opłatę wymierzoną z urzędu oraz wydatki poniesione przez Skarb Państwa za stronę, nie korzystającą ze zwolnienia od kosztów sądowych, należy pod rygorem egzekucji uiścić w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia stronie wezwania do zapłaty.

Art. 18. 1. W postępowaniu, związanym z uiszczeniem i zwrotem, wymiarem lub ściągnięciem kosztów sądowych, stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

2. W sprawach zaś, w których tryb postępowania normują inne ustawy, przepisy kodeksu postępowania cywilnego stosuje się tylko w braku odpowiednich przepisów tych ustaw.

3. Na zarządzenia i postanowienia sądu pierwszej instancji, dotyczące obowiązku uiszczenia kosztów sądowych oraz wymiaru lub zwrotu kosztów, służy zażalenie.

Art. 19. 1. Zażalenia, dotyczące wyłącznie wymiaru opłaty sądowej, wolne są od wpisu.

2. Podania o zwrot opłaty, jak również zażalenia w tych sprawach wolne są od wszelkich opłat sądowych.

Art. 20. Opłatę, uchyloną w całości lub w części prawomocnym orzeczeniem, zwraca się stronie z urzędu.

Art. 21. 1. Prawo Skarbu Państwa do żądania nie uiszczonej opłaty sądowej przedawnia się z upływem lat trzech, licząc od dnia, w którym opłaty należało uiścić.

2. Prawo strony do żądania zwrotu opłaty sądowej przedawnia się z upływem lat trzech od dnia powstania tego prawa.

Art. 22. Groszowe końcówki opłat, niepodzielne przez dziesięć, zaokrągla się wzwyż do kwoty w ten sposób podzielnej.

Art. 23. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi sposób uiszczania opłat sądowych.

R o z d z i a ł 2.

Opłaty sądowe.

Art. 24. W sprawach cywilnych pobiera się następujące opłaty sądowe:

- 1) wpis,
- 2) opłatę kancelaryjną.

Art. 25. Podania i wnioski do protokołu, nie podlegające opłacie wpisu, oraz załączniki wolne są od opłat sądowych.

Oddział 1.

Wpis.

Art. 26. Wpis jest stosunkowy i stały.

Art. 27. 1. Wysokość wpisu stosunkowego zależy od wartości przedmiotu sprawy.

2. Cały wpis stosunkowy wynosi:

- 1) przy wartości przedmiotu do 300 zł włącznie — 3%,
- 2) przy wartości przedmiotu do 3.000 zł włącznie od pierwszych 300 zł — 9 zł, a od nadwyżki — 3¹/₂%,
- 3) przy wartości przedmiotu ponad 3.000 zł od pierwszych 3.000 zł — 103,50 zł, a od nadwyżki — 4¹/₂%.

3. Każde rozpoczęte 100 zł, a w przypadku, gdy wartość przedmiotu przewyższa 3.000 zł, każde rozpoczęte 1.000 zł liczy się za pełne.

Art. 28. 1. O ile przepisy poniższe nie stanowią inaczej, do oznaczenia wartości przedmiotu sprawy stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego o oznaczeniu wartości przedmiotu sporu.

2. Przewodniczący określa tymczasowo wpis, jeżeli przepisy ustawy niniejszej nie stanowią inaczej, w sprawach o roszczenia niemajątkowe w wysokości od 6 zł do 90 zł, a w sprawach o roszczenia majątkowe, w których wartość przedmiotu sprawy w chwili wytoczenia sprawy nie da się określić — w wysokości od 6 zł do 900 zł.

3. Na zarządzenie co do tymczasowego oznaczenia wpisu nie ma zażalenia.

4. Wpis tymczasowo oznaczony należy uiścić w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia stronie interesowanej.

5. Sumę wpisu określi sąd z urzędu przy wydaniu orzeczenia, kończącego postępowanie w pierwszej instancji. Wpis tymczasowo pobrany ulega zaliczeniu na poczet wpisu, określonego przez sąd. Określenie wpisu przez sąd z urzędu przy wydaniu orzeczenia, kończącego postępowanie, nastąpi również w przypadku zasądzenia ponad żądanie powoda.

Art. 29. Suma wpisu stosunkowego lub wszystkich wpisów stosunkowych w razie zgłoszenia równocześnie w jednym piśmie lub jednym oświadczeniu kilku wniosków, podlegających opłacie wpisu stosunkowego, nie może wynosić mniej niż 6 zł.

Art. 30. Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego od środków odwoławczych i skargi o wznowienie jest wartość przedmiotu zaskarżenia, objętego pismem.

Art. 31. Instytucjom prawa publicznego, przedsiębiorstwom państwowym i innym podmiotom, podlegającym orzecznictwu państwowemu arbitrażu gospodarczego, partiom politycznym, stowarzyszeniom wyższej użyteczności publicznej, związkom i stowarzyszeniom kulturalno-oświatowym i sportowym oraz osobom, utrzymującym się z płacy zarobkowej, przyznaje się 30% obniżki wpisu stosunkowego i stałego. Jednakże najniższa kwota obniżonego wpisu nie może wynosić mniej niż 6 zł.

Art. 32. Wpis, uiszczony od pisma, odrzuconego z powodu niewłaściwości sądu, zalicza się przy ponownym wniesieniu tegoż pisma, jeżeli to nastąpi w terminie tygodniowym od dnia uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu.

Art. 33. Wpis, uiszczony od powództwa cywilnego, pozostawionego przez sąd karny, bez rozpoznania, zalicza się przy wniesieniu tegoż powództwa przed sąd cywilny, jeżeli to nastąpi w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia orzeczenia sądu karnego o pozostawieniu powództwa cywilnego bez rozpoznania.

Art. 34. Na żądanie strony zwraca się wpis:

- 1) od pisma zwróconego lub odrzuconego z powodu niepoprawienia lub nieuzupełnienia go w terminie zakreślonym,
- 2) od pisma odrzuconego lub cofniętego, jeżeli odrzucenie lub cofnięcie nastąpiło przed wysłaniem od-

pisu pisma innym stronom, a w braku takich stron przed wysłaniem zawiadomienia o terminie posiedzenia.

Art. 35. Na żądanie strony zwraca się połowę wpisu w razie cofnięcia pisma przed rozpoczęciem rozprawy lub posiedzenia, na które sprawa została skierowana. Również w razie zawarcia ugody zwraca się połowę wpisu za instancję, w której ugoda nastąpiła.

Oddział 2.

Oplata kancelaryjna.

Art. 36. 1. Za klauzulę wykonalności, wypisy, odpisy, zaświadczenia, wyciągi oraz inne dokumenty, wydawane na wniosek na podstawie akt, pobiera się opłatę kancelaryjną w wysokości 2,50 zł za każdą stronicę wydanego dokumentu, licząc 25 wierszy za stronicę.

2. Każdą rozpoczętą stronicę liczy się za całą.

3. Jeżeli pismo jest sporządzone w obcym języku lub zawiera tabelę, pobiera się opłatę w podwójnej wysokości.

Art. 37. Oplata kancelaryjna za wypis orzeczenia z uzasadnieniem doręzonego na skutek żądania doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem, zgłoszonego w terminie siedmiodniowym od ogłoszenia sentencji, wynosi:

- 1) w sprawach, rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd powiatowy — 6 zł,
- 2) w innych sprawach — 12 zł.

Oplatę tę pobiera się przy złożeniu podania lub wniosku do protokołu o doręczenie wypisu orzeczenia. Oplata, nie uiszczona przy złożeniu podania o doręczenie wypisu orzeczenia z uzasadnieniem, podlega ściągnięciu od strony.

R o z d z i a ł 3.

Wydatki.

Art. 38. Do wydatków należą:

- 1) koszty opłat telefonicznych i telegraficznych,
- 2) diety i koszty podróży, należne sędziom, urzędnikom i funkcjonariuszom sądowym z powodu dokonywania czynności poza budynkiem sądowym,
- 3) należności świadków, biegłych i tłumaczy,
- 4) koszty przewozu osób, zwierząt i rzeczy, utrzymywania ich lub przechowywania,
- 5) koszty ogłoszeń w pismach,
- 6) opłaty, należne innym władzom i urzędnikom,
- 7) koszty pobytu w areszcie.

Art. 39. 1. Na pokrycie wydatków obowiązana jest złożyć zaliczkę strona, która wносиła o podjęcie czynności połączonej z wydatkami; jeżeli dwie lub więcej stron wносиło o podjęcie czynności lub sąd z urzędu czynność zarządził, zaliczkę powinny uiścić strony w równych częściach lub w innym stosunku według uznania sądu.

2. Sąd oznaczy wysokość zaliczki i termin jej złożenia.

3. Wykonanie czynności zależne jest od uiszczenia zaliczki, chyba że sąd pomimo nieuiszczenia zaliczki przez strony uzna wykonanie czynności za konieczne do rozstrzygnięcia sprawy.

Art. 40. Koszty przeprowadzenia dowodu na żądanie sądu polubownego ponoszą obie strony. Przeprowadzenie dowodu zależne jest od złożenia oznaczonej przez sąd zaliczki.

DZIAŁ II.

Przepisy szczególne.

R o z d z i a ł 1.

Oplata w postępowaniu spornym.

Art. 41. Cały wpis stosunkowy pobiera się od:

- 1) powództwa głównego,
- 2) powództwa wzajemnego,
- 3) interwencji głównej,
- 4) rewizji,
- 5) skargi o wznowienie,
- 6) skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego.

Art. 42. 1. Połowę wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) sprzeciwu od wyroku zaocznego,
- 2) powództwa w trybie postępowania nakazowego lub upominawczego,
- 3) zarzutów w postępowaniu nakazowym.

2. Jeżeli w postępowaniu nakazowym lub upominawczym na skutek zarzutów lub sprzeciwu ma nastąpić rozprawa, powód powinien uiścić dodatkowo drugą połowę wpisu. Jeżeli powód nie uzupełni wpisu w terminie tygodniowym od dnia doręczenia mu wezwania, sąd umorzy postępowanie. Przez umorzenie postępowania zabezpieczenie powództwa traci moc.

3. Przepisy ustępu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w postępowaniu nakazowym i upominawczym w przypadku odmowy wydania nakazu i skierowania sprawy do zwykłego postępowania.

Art. 43. 1. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) zgłoszenia interwencji ubocznej, jeżeli zgłoszenie nie jest połączone z czynnością procesową, podlegającą opłacie wpisu stosunkowego takiego samego lub wyższego,
- 2) zażalenia, jeżeli nie jest połączone z innym środkiem odwoławczym,
- 3) wniosku o wydanie postanowienia o wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody, zawartej przed tym sądem.

2. Jeżeli zażalenie zostało złożone albo interwencja uboczna zgłoszona przed oznaczeniem wpisu, wpis od zażalenia lub interwencji oblicza się według tymczasowo oznaczonego wpisu od powództwa.

Art. 44. Dziesiątą część wpisu stosunkowego pobiera się od wniosku o zabezpieczenie dowodu.

Art. 45. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od wartości przedmiotu ugody, zawartej przed sądem bez uprzedniego wytoczenia powództwa lub tej części wartości przedmiotu ugody, zawartej w toku sporu, która przewyższa wartość przedmiotu sporu. Oplatę tę pobiera się na podstawie urzędowego wymiaru.

Art. 46. Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego od zarzutów w postępowaniu nakazowym, sprzeciwu od wyroku zaocznego i skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego jest wartość przedmiotu zaskarżenia, objętego pismem procesowym.

Art. 47. W sprawach o unieważnienie małżeństwa lub rozwód wpis tymczasowy wynosi od 45 złotych do 450 zł. Przy ostatecznym określeniu wpisu w tych sprawach sąd winien mieć na względzie stosunki majątkowe stron.

Art. 48. Wpis stały wynosi:

- 1) od powództwa i rewizji w sprawie o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania 27.— zł,

- od sprzeciwu od wyroku zaocznego w tej sprawie 13,50 zł,
od zgłoszenia interwencji ubocznej i od zażalenia w tej sprawie 6.— zł,
- 2) od wniosku o uznanie zapisu na sąd polubowny za wygasły i od zażalenia na postanowienie w tej sprawie 27.— zł,
- 3) od innych wniosków w sprawach, podlegających rozpoznaniu sądu polubownego 9.— zł,
- 4) od wniosku o wezwanie przeciwnika do pojednania 6.— zł.

Art. 49. Poza przypadkami, przewidzianymi w art. 34 i 35, na żądanie strony zwraca się wpis od powództwa o rozwód w razie pojednania się stron.

Art. 50. Przepisy, dotyczące powództwa, stosuje się odpowiednio do powództwa wzajemnego.

Art. 51. Sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym jest wolny od wpisu.

R o z d z i a ł 2.

Oplaty w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym.

Art. 52. 1. W postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym podstawą obliczenia wpisu jest suma roszczenia, które jest egzekwowane lub ma być zabezpieczone.

2. Jeżeli jednak przedmiot poddany egzekucji lub zabezpieczeniu ma mniejszą wartość, to ta mniejsza wartość będzie podstawą obliczenia wpisu.

3. Jeżeli egzekucja ma na celu zaspokojenie roszczeń niepieniężnych, wówczas wartość przedmiotu sprawy, ustalona w postępowaniu poprzedzającym egzekucję, będzie także podstawą obliczenia wpisu w postępowaniu egzekucyjnym, dotyczącym tego samego roszczenia.

Art. 53. Jeżeli przepisy poniższe nie stanowią inaczej, od zażaleń pobiera się piątą część wpisu.

Art. 54. Połowe wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) wniosku o wszczęcie egzekucji przez sąd,
- 2) wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi zagranicznemu.

Art. 55. 1. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od części sumy, uzyskanej z egzekucji lub stanowiącej odszkodowanie za wywłaszczenie albo odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia budynków, jaka w podziale sądowym przypada wierzycielom.

2. Wpis ten potrąca się z masy, podlegającej podziałowi.

Art. 56. 1. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od ceny nabycia w razie wydania postanowienia o udzieleniu przybicia nieruchomości lub innych rzeczy i praw, z których egzekucję prowadzi się według przepisów o egzekucji z nieruchomości.

2. Wpis ten nabywca obowiązany jest uścić w terminie miesięcznym od dnia uprawomocnienia się postanowienia o przybiciu. W razie uchylenia przybicia w nadlicytacji wpis uiszczony zwraca się z urzędu.

3. Przed uiszczeniem wpisu przez nabywcę nie może nastąpić przysądzenie własności.

Art. 57. 1. Dziesiątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) wniosku o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu i zażalenia w sprawie takiego wniosku,
- 2) wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu pochodzącemu od władzy administracyjnej lub wykazowi należności,

3) wniosku o wydanie zarządzenia tymczasowego.

2. Wnioski o zabezpieczenie powództwa, zgłoszone w pozwie lub w toku sporu, wolne są od wpisu.

Art. 58. Wpis stały wynosi:

- 1) od wniosku o złożenie wykazu majątku i zapewnienia w postępowaniu egzekucyjnym oraz od zażaleń na postanowienie w sprawie z takiego wniosku 9.— zł,
- 2) od wniosku o ponowne wydanie tytułu wykonawczego w zamian utraconego i od zażalenia w sprawie z takiego wniosku 6.— zł,
- 3) od skargi na czynności komornika:
 - a) jeżeli wartość przedmiotu sprawy nie przenosi 10.000 zł 6.— zł,
 - b) w innych przypadkach 9.— zł,
- 4) od zarzutów na opis i oszacowanie nieruchomości 9.— zł.

R o z d z i a ł 3.

Oplaty w postępowaniu niespornym.

Oddział 1.

Przepisy wspólne.

Art. 59. Od każdego wniosku, rozpoczynającego postępowanie sądowe lub samodzielną część postępowania, który nie podlega innemu wpisowi lub nie jest zwolniony od opłat sądowych, pobiera się wpis stały w wysokości 6 zł.

Art. 60. 1. Od rewizji, zażalenia i od skargi o wznowienie pobiera się taki sam wpis, jak od wniosku rozpoczynającego postępowanie, a jeżeli wniosek ten wolny jest od wpisu — wpis stały w wysokości 6 zł.

2. Jeżeli od rewizji, zażalenia lub skargi o wznowienie ma być według ust. 1 pobrany wpis stosunkowy, stosuje się przepis art. 30.

Art. 61. 1. W sprawach, prowadzonych z urzędu, do uiszczenia kosztów sądowych obowiązany jest ten, w którym interesie toczy się postępowanie.

2. Jeżeli postępowanie toczy się w interesie dwu lub więcej osób, są one obowiązane do uiszczenia kosztów w równych częściach lub w innym stosunku według uznania sądu.

Art. 62. W sprawach, przewidzianych w rozdziale niniejszym, stosuje się odpowiednio przepis art. 45.

Oddział 2.

Oplaty w sprawach z zakresu prawa osobowego małżeńskiego, majątkowego i prawa o aktach stanu cywilnego.

Art. 63. Wpis stały wynosi:

- 1) od wniosku o ubezwłasnowolnienie, uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia 30.— zł,
- 2) od wniosku o uznanie za zmarłego 18.— zł,
- 3) od wniosku o stwierdzenie zgonu 18.— zł,
- 4) od wniosku o udzielenie zezwolenia na dokonanie czynności prawnej bez zgody drugiego małżonka oraz o odebranie współmałżonkowi prawa zarządu majątkiem wspólnym 30.— zł,
- 5) od wniosku o ustanowienie ustroju rozdzielności 60.— zł,
- 6) od wniosku o sprostowanie aktu stanu cywilnego oraz od wniosku o ustalenie jego treści (art. 35 ust. 3 i 36 prawa o aktach stanu cywilnego) 9.— zł,

- 7) od wniosku o unieważnienie aktu stanu cywilnego 18.— zł,
 8) od zażalenia na odmowę wykonania czynności urzędowej przez urzędnika stanu cywilnego 9.— zł,
 9) od wniosku o ustalenie treści aktu stanu cywilnego, sporządzonego za granicą 18.— zł.

Art. 64. Wolne od opłat sądowych jest postępowanie o uchylenie postanowienia o uznaniu za zmarłego lub stwierdzeniu zgonu.

Oddział 3.

Oplaty w postępowaniu przed władzą opiekuńczą.

Art. 65. Wolne od wpisu są wnioski i pisma w sprawach, dotyczących opieki nad małoletnimi i ubezwłasnowolnionymi i zarządu ich majątkiem, oraz wszelkie wnioski i pisma, będące podstawą do wszczęcia przez władzę opiekuńczą postępowania z urzędu, jak również wnioski i pisma, składane w wykonaniu obowiązku, wynikającego z ustawy lub nałożonego przez władzę opiekuńczą.

Art. 66. Od wniosku o udzielenie zezwolenia na dokonanie czynności prawnych, dotyczących osób pozostających pod kuratelą, albo na wytoczenie powództwa pobiera się:

- 1) jeżeli przedmiotem zezwolenia jest czynność prawna o charakterze majątkowym — dziesiątą część wpisu stosunkowego od wartości przedmiotu czynności,
- 2) w innych przypadkach — wpis stały w wysokości 6 zł.

Art. 67. Wpis stały wynosi:

- 1) od wniosku o udzielenie zezwolenia na wstąpienie w związek małżeński osobie, która nie ukończyła osiemnastego roku życia 9.— zł,
- 2) od wniosku o przywrócenie władzy rodzicielskiej 9.— zł.

Art. 68. Wolne od opłat sądowych są:

- 1) sporządzenie aktu uznania dziecka pozamałżeńskiego,
- 2) wnioski o przysposobienie i rozwiązanie przysposobienia osoby, nie mającej pełnej zdolności do działań prawnych.

Oddział 4.

Oplaty w sprawach z zakresu prawa rzeczowego.

Art. 69. 1. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) wniosku o zezwolenie na rozporządzenie rzeczą wspólną,
- 2) wniosku o upoważnienie wierzyciela lub użytkownika wierzytelności obciążonej użytkowaniem do dokonania czynności prawnej,
- 3) wniosku o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych lub wygaśnięcia tych praw przez przedawnienie,
- 4) wniosku o umorzenie hipoteki,
- 5) wniosku o ustanowienie służebności gruntowej.

2. Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego w przypadkach, wymienionych w ustępie poprzedzającym pkt 1) i 2), jest wartość przedmiotu czynności prawnej, która ma być dokonana.

Art. 70. Od wniosku o zniesienie współwłasności pobiera się piątą część wpisu od wartości rzeczy, mających ulec podziałowi. Jednakże od takiego wniosku pobiera się dziesiątą część wpisu w przypadku, gdy

wniosek zgłoszony przez wszystkich współwłaścicieli zawiera zgodne wskazanie sposobu podziału w naturze lub zgodne żądanie sprzedaży rzeczy z licytacji.

Art. 71. Wpis stały w wysokości 9 zł pobiera się od:

- 1) wniosku o zezwolenie na dokonanie czynności zwykłego zarządu rzeczą wspólną,
- 2) wniosku o wyznaczenie zarządcy rzeczy wspólnej,
- 3) wniosku o zobowiązanie do złożenia rachunków z zarządu rzeczą wspólną,
- 4) wniosku o wyznaczenie zarządcy rzeczy obciążonej użytkowaniem.

Art. 72. W sprawach o rozgraniczenie pobiera się wpis w wysokości od 9 do 45 zł. Wpis ten określa sąd pierwszej instancji w postanowieniu kończącym postępowanie.

Oddział 5.

Oplaty w sprawach z zakresu prawa o księgach wieczystych.

Art. 73. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) wniosku o wpis prawa własności,
- 2) wniosku o wpis praw rzeczowych ograniczonych,
- 3) wniosku o wpis hipoteki umownej lub przymusowej,
- 4) wniosku o wpis przelewu lub innego przejścia prawa wpisanego.

Art. 74. Dziesiątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) wniosku o wpis prawa własności, nabytego na podstawie dziedziczenia lub zapisu,
- 2) wniosku o wpis hipoteki kaucyjnej,
- 3) wniosku o wpis praw osobistych lub roszczeń osobistych.

Art. 75. Od wniosków o wpis wykreślenia praw, oznaczonych w art. 73 pkt 2) i 3) i art. 74 pkt 2) i 3), pobiera się połowę wpisu, określonego w tych artykułach.

Art. 76. Wartość prawa przyjęta przy ustaleniu zobowiązania podatkowego w podatku od nabycia (odpłatnego lub nieodpłatnego) praw majątkowych lub podstawa, przyjęta dla obliczenia opłaty skarbowej, jest również podstawą obliczenia wpisu stosunkowego, przewidzianego w artykułach poprzedzających.

Art. 77. 1. Wpis stały wynosi:

- 1) od wniosku o wpis prawa własności na podstawie działu spadku lub zniesienia współwłasności 18. — zł,
- 2) od wniosku o wpis o ubezwłasnowolnieniu lub ogłoszeniu upadłości 9. — zł,
- 3) od wniosku o wpis o ograniczeniu rozporządzenia nieruchomości lub innym prawem wpisanym 18. — zł,
- 4) od wniosku o wpis o zajęciu nieruchomości lub innego prawa wpisanego 9. — zł,
- 5) od wniosku o wpis o zmianie pierwszeństwa prawa wpisanego 18. — zł,
- 6) od wniosku o wpis ostrzeżenia o niezgodności księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym 6. — zł,
- 7) od wniosku o połączenie nieruchomości w jednej księdze lub o odłączenie od nieruchomości pewnej jej części do nowej księgi 9. — zł.

2. Zamiast wpisu, określonego w ustępie poprzedzającym pkt 1), pobiera się odpowiedni wpis stosunkowy, jeżeli prawa współwłaścicieli lub spadkobierców nie były wpisane w księdze wieczystej.

Art. 78. Od wniosków o wpis w księdze wieczystej, nie wymienionych w art. 73—75 i 77, pobiera się wpis stały w wysokości 6 zł.

Art. 79. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, wydane w porozumieniu z Ministrem Finansów, określi koszty sądowe w postępowaniu przy zakładaniu ksiąg wieczystych.

Oddział 6.

Oplaty w sprawach spadkowych.

Art. 80. Uwolnienie od opłat sądowych w postępowaniu spadkowym służy kuratorowi spadku i likwidatorowi spadku.

Art. 81. 1. Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego jest wartość spadku po odliczeniu długów spadku ten obciążających.

2. Jeżeli przedmiotem sprawy jest część spadku lub poszczególne przedmioty, należące do spadku, podstawą obliczenia wpisu stosunkowego jest wartość tej części lub przedmiotów po odliczeniu obciążających je długów.

Art. 82. 1. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) wniosku o zmniejszenie zapisu,
- 2) wniosku o dział spadku.

2. Jednakże od wniosku o dział spadku pobiera się dziesiątą część wpisu w przypadku, gdy wniosek, zgłoszony przez wszystkich spadkobierców, zawiera zgodne wskazanie sposobu podziału w naturze lub zgodne żądanie sprzedaży rzeczy z licytacji.

3. Od wniosku o zmniejszenie zapisu nie pobiera się wpisu, jeżeli wniosek ten został zgłoszony w toku postępowania działowego.

Art. 83. 1. Wpis stały wynosi:

1) od wniosku o zabezpieczenie spadku	9. — zł,
2) od wniosku o dokonanie spisu inwentarza	9. — zł,
3) od wniosku o wyjawienie przedmiotów spadkowych	9. — zł,
4) od wniosku o wyjaśnienie przysporzeń i darowizn	9. — zł,
5) od wniosku o nakazanie złożenia testamentu	9. — zł,
6) od oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo zapisu	18. — zł,
7) od oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych przyjęcia lub odrzucenia spadku lub zapisu	37,50 zł,
8) od wniosku o stwierdzenie praw do spadku	18. — zł,
9) od wniosku o zabezpieczenie zapisu	9. — zł,
10) od wniosku o oddzielenie spadku od majątku spadkobiercy	37,50 zł,
11) od wniosku o przeprowadzenie likwidacji spadku	37,50 zł.

2. Od wniosków, wymienionych w ust. 1 pkt 3) i 4), nie pobiera się wpisu, jeżeli wnioski te zostały zgłoszone w toku postępowania działowego.

Art. 84. 1. Za przeprowadzenie postępowania likwidacyjnego pobiera się:

- 1) w przypadku ukończenia postępowania przez podział sum, uzyskanych z likwidacji spadku — połowę wpisu stosunkowego,
- 2) w przypadku ukończenia postępowania przez przyznanie wierzycielom na własność majątku spadkowego — piątą część wpisu stosunkowego,

3) w przypadku ukończenia postępowania przez zapłacenie przez spadkobiercę za zgodą wierzycieli sumy na całkowite zaspokojenie ich należności — piątą część wpisu stosunkowego,

4) w przypadku umorzenia postępowania z innych przyczyn — wpis w wysokości od 18 do 1.500 zł według uznania sądu, który bierze pod uwagę majątek spadkowy i czas trwania postępowania.

2. Wpis stosunkowy oblicza się:

- 1) w przypadku, wymienionym w ust. 1 pkt 1) — od sumy przypadającej według każdorazowego planu podziału na zaspokojenie wierzycieli;
- 2) w przypadku, wymienionym w ust. 1 pkt 2) — od wartości majątku spadkowego,
- 3) w przypadku, wymienionym w ust. 1 pkt 3) — od sumy wpłaconej przez spadkobiercę.

3. Wpis stosunkowy ustala się na podstawie wymiaru z urzędu, przy czym w przypadku, przewidzianym w ust. 1 pkt 1), potrąca się go z sumy, będącej przedmiotem podziału, w pozostałych zaś przypadkach uiszczają go:

- 1) wierzyciele, którym przysądzono majątek spadkowy,
- 2) spadkobierca, który wpłacił sumę na całkowite zaspokojenie wierzycieli,
- 3) likwidator — z majątku spadkowego.

Art. 85. Od skargi na czynności komornika, notariusza lub przewodniczącego prezydium miejskiej (gminnej) rady narodowej w postępowaniu spadkowym pobiera się wpis taki, jak od skargi na czynności komornika w postępowaniu egzekucyjnym.

Art. 86. 1. Jeżeli został ustanowiony kurator w celu zarządu spadku, pobiera się za nadzór sądu nad tym zarządem cały wpis stosunkowy za każdy rok trwania nadzoru, a za okres czasu mniejszy niż rok — odpowiednią część tego wpisu, licząc każdy rozpoczęty miesiąc za pełny.

2. Wpis uiszcza kurator spadku na podstawie urzędowego wymiaru z majątku spadkowego.

Oddział 7.

Oplaty w innych sprawach.

Art. 87. 1. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od wniosku o umorzenie dokumentów.

2. Podstawą obliczenia wpisu jest nominalna wartość dokumentu, a w braku oznaczenia na dokumencie takiej wartości — wartość prawa.

Art. 88. Od wniosku o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego lub na zachowanie oraz od wniosku wierzyciela o wydanie depozytu lub rzeczy, złożonej na zachowanie, pobiera się dziesiątą część wpisu stosunkowego.

Art. 89. 1. Dziesiątą część wpisu stosunkowego pobiera się od wniosku o ustalenie przez sąd odszkodowania za wywłaszczenie.

2. Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego jest różnica między sumą odszkodowania ustaloną orzeczeniem władzy administracyjnej a sumą, której żąda zgłaszający wniosek.

Art. 90. Wpis stały w wysokości 9 zł pobiera się od:

- 1) wniosku o odtworzenie dyplomu lub świadectwa z ukończenia nauki,
- 2) zażalenia na odmowę dokonania czynności przez notariusza.

R o z d z i a ł 4.

Oplaty w postępowaniu upadłościowym i układowym.

Art. 91. Uwolnienie od opłat sądowych w postępowaniu upadłościowym i układowym służy:

- 1) syndykowi, zarządcy odrębnego majątku, członkom rady wierzycieli, zastępcom tych osób, nadzorcy sądowemu oraz kuratorowi celem nadzoru nad wykonaniem układu,
- 2) upadłemu i dłużnikowi w postępowaniu układowym.

Art. 92. Wpis stały pobiera się:

- 1) w wysokości 54 zł:
od wniosku wierzyciela o ogłoszenie upadłości,
- 2) w wysokości 27 zł:
od wszelkich zażaleń na postanowienia sądu i od rewizji w postępowaniu upadłościowym i układowym, od zarzutów przeciw układowi i przeciw planowi podziału, jak również od wniosków wierzyciela o uchylenie układu,
- 3) w wysokości 13,50 zł:
od wszelkich zażaleń na postanowienia lub zarządzenia sędziego-komisarza w postępowaniu upadłościowym i układowym.

Art. 93. 1. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od sprzeciwu co do uznania lub odmowy uznania, zgłoszonych wierzytelności.

2. Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego jest wartość przedmiotu zaskarżenia, objętego sprzeciwem.

Art. 94. Za przeprowadzenie postępowania upadłościowego pobiera się:

- 1) w przypadku ukończenia postępowania przez podział masy — cały wpis stosunkowy,
- 2) w przypadku ukończenia postępowania przez zawarcie zatwierdzonego przez sąd układu — dwie piąte części wpisu stosunkowego,
- 3) w przypadku uchylenia lub umorzenia postępowania z innych przyczyn — wpis stosunkowy w wysokości od 18 zł do 6.000 zł według uznania sądu, który bierze pod uwagę przy określeniu tego wpisu majątek upadłego i czas trwania postępowania.

Art. 95. Wpisu stosunkowego nie pobiera się w przypadku umorzenia postępowania z powodu braku majątku masy na zaspokojenie kosztów postępowania.

Art. 96. 1. Wpis stosunkowy oblicza się:

- 1) w przypadku, wymienionym w art. 94 pkt 1) — od sumy, przypadającej według każdorazowego planu podziału na zaspokojenie wierzytelności,
- 2) w przypadku, wymienionym w art. 94 pkt 2) — od sumy, która według układu ma być wypłacona na zaspokojenie wierzytelności.

2. Do podstawy wymiaru opłaty nie wlicza się sum, potrzebnych na zaspokojenie wierzytelności, należących do kategorii pierwszej i drugiej.

Art. 97. Wpis stosunkowy uiszcza:

- 1) w przypadku ukończenia postępowania upadłościowego przez podział — syndyk majątku masy,
- 2) we wszystkich innych przypadkach — upadły na podstawie urzędowego wymiaru.

Art. 98. Zatwierdzenie układu, jak również wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania może nastąpić dopiero po odpowiednim zabezpieczeniu należnych opłat sądowych.

Art. 99. Przepisy art. 92—98 stosuje się odpowiednio w przypadku wznowienia postępowania upadłościowego.

Art. 100. Od skarg na czynności komornika lub notariusza w toku postępowania upadłościowego pobiera się wpis stały w wysokości 6 zł.

Art. 101. Wnioski wierzyciela o wydanie zarządzenia tymczasowego oraz o zastosowanie do upadłego przymusu osobistego wolne są od wpisu.

Art. 102. 1. Za przeprowadzenie postępowania układowego pobiera się:

- 1) w przypadku ukończenia postępowania przez zawarcie zatwierdzonego przez sąd układu — piątą część wpisu stosunkowego,
 - 2) w przypadku umorzenia postępowania — wpis stosunkowy w wysokości od 18 zł do 7.500 zł według uznania sądu, który bierze pod uwagę majątek dłużnika i czas trwania postępowania.
2. Wpis, przewidziany w ust. 1 pkt 1), oblicza się od sumy, która według układu ma być wypłacona na zaspokojenie wierzytelności.
3. Wpis uiszcza dłużnik na podstawie urzędowego wymiaru.
4. Zatwierdzenie układu może nastąpić dopiero po odpowiednim zabezpieczeniu należnych opłat sądowych.

Art. 103. Wnioski wierzyciela o nakazanie dłużnikowi złożenia zapewnienia wolne są od wpisu.

DZIAŁ III.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 104. Uchyła się dekret z dnia 6 grudnia 1946 r. Przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. R. P. Nr 70, poz. 382) oraz art. 27 ustawy z dnia 9 marca 1949 r. o zakładaniu rejestrów dla statków żeglugi śródlądowej, których rejestry zaginęły lub uległy zniszczeniu, oraz o opłatach w postępowaniu dotyczącym rejestru statków żeglugi śródlądowej (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 119).

Art. 105. Pozostają w mocy przepisy:

- 1) o opłatach w postępowaniu przed sądem rejestrowym,
- 2) o opłatach w sprawach z zakresu zastawu rejestrowego,
- 3) o opłatach, przewidzianych w przepisach szczególnych.

Art. 106. 1. Całkowite lub częściowe uwolnienie od opłat sądowych, zawarte w przepisach szczególnych, uchyła się w zakresie spraw, objętych ustawą niniejszą.

2. Pozostają jednak w mocy uwolnienia, wymienione w ustępie poprzedzającym, jeżeli są zawarte w przepisach:

- 1) o przebudowie ustroju rolnego,
- 2) wydanych po dniu 22 lipca 1944 r.

Art. 107. Jeżeli dotychczasowe przepisy, utrzymane w mocy, powołują się na przepisy uchylone bądź też ogólnie odsyłają do przepisów o kosztach sądowych, dotyczących przedmiotów, unormowanych w ustawie niniejszej, stosuje się odpowiednio przepisy tej ustawy.

Art. 108. Dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych stosuje się nadal w sprawach, wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy niniejszej, aż do ukończenia postępowania w instancji, a w sprawach z zakresu postępowania niespornego — aż do ukończenia samodzielnej części postępowania w instancji.

Art. 109. Od wniosków o złożenie wniosku i dokumentów do zbioru dokumentów, prowadzonego dla nieruchomości, które nie mają urzędzonych ksiąg wieczystych albo których księgi zaginęły lub uległy zniszczeniu — pobiera się odpowiednio opłaty, przewidziane dla wniosków o wpis do księgi wieczystej.

Art. 110. 1. Przepisy o opłatach, przewidziane dla wniosku o wpis do księgi wieczystej, stosuje się odpowiednio do wniosków o wpis do rejestru statków handlowych morskich oraz do wniosków o wpis do rejestru statków żeglugi śródlądowej.

2. Jednakże od wniosków o wpis do rejestru statków morskich, statków rybackich o pojemności do 1.000 m³ włącznie pobiera się 1/10, a o pojemności od 1.001 m³ do 2.000 m³ włącznie — 1/5 wpisów, przewidzianych w art. 73, 74 i 75.

Art. 111. Opłata kancelaryjna za wypis wyroku z uzasadnieniem, podlegający doręczeniu stronie na skutek zgłoszonego przez nią w terminie siedmiodniowym od ogłoszenia sentencji żądania uzasadnienia — (art. 19 ustawy z dnia 20 lipca 1950 r. o zmianie przepisów postępowania w sprawach cywilnych) wynosi:

- 1) w sprawach, rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd powiatowy — 10 zł,
- 2) w innych sprawach — 15 zł.

Opłatę tę pobiera się przy złożeniu podania lub wniosku do protokołu o sporządzenie uzasadnienia. Opłata nie uiszczona przy złożeniu podania o sporządzenie uzasadnienia wyroku podlega ściągnięciu od strony.

Art. 112. Do opłat od podań i świadectw urzędowych w sprawach, nie objętych ustawą niniejszą i innymi przepisami o kosztach sądowych, stosuje się przepisy o opłacie skarbowej.

Art. 113. 1. Upoważnia się Ministra Sprawiedliwości do umarzania oraz rozkładania na raty i odraczania zaległych w postępowaniu cywilnym, a należnych Skarbowi

Państwa kosztów sądowych, jeżeli ściągnięcie ich byłoby połączone z niewspółmiernymi trudnościami lub groziłoby dłużnikowi zbyt ciężkimi skutkami.

2. Minister Sprawiedliwości może uprawnienia, przewidziane w ustępie poprzedzającym, przekazać kierownikom sądów.

3. Tryb postępowania określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

Art. 114. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, wydane w porozumieniu z Ministrem Finansów może zmieniać stawki opłat stałych, ustalonych w ustawie niniejszej.

Art. 115. 1. Wykonanie ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

2. Do czasu wydania rozporządzeń, przewidzianych w ustawie niniejszej, należy stosować przepisy rozporządzeń dotychczasowych.

Art. 116. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1951 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: *B. Bierut*

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Minister Sprawiedliwości: *w z. T. Rek*